

AZ ÓKORI KELET

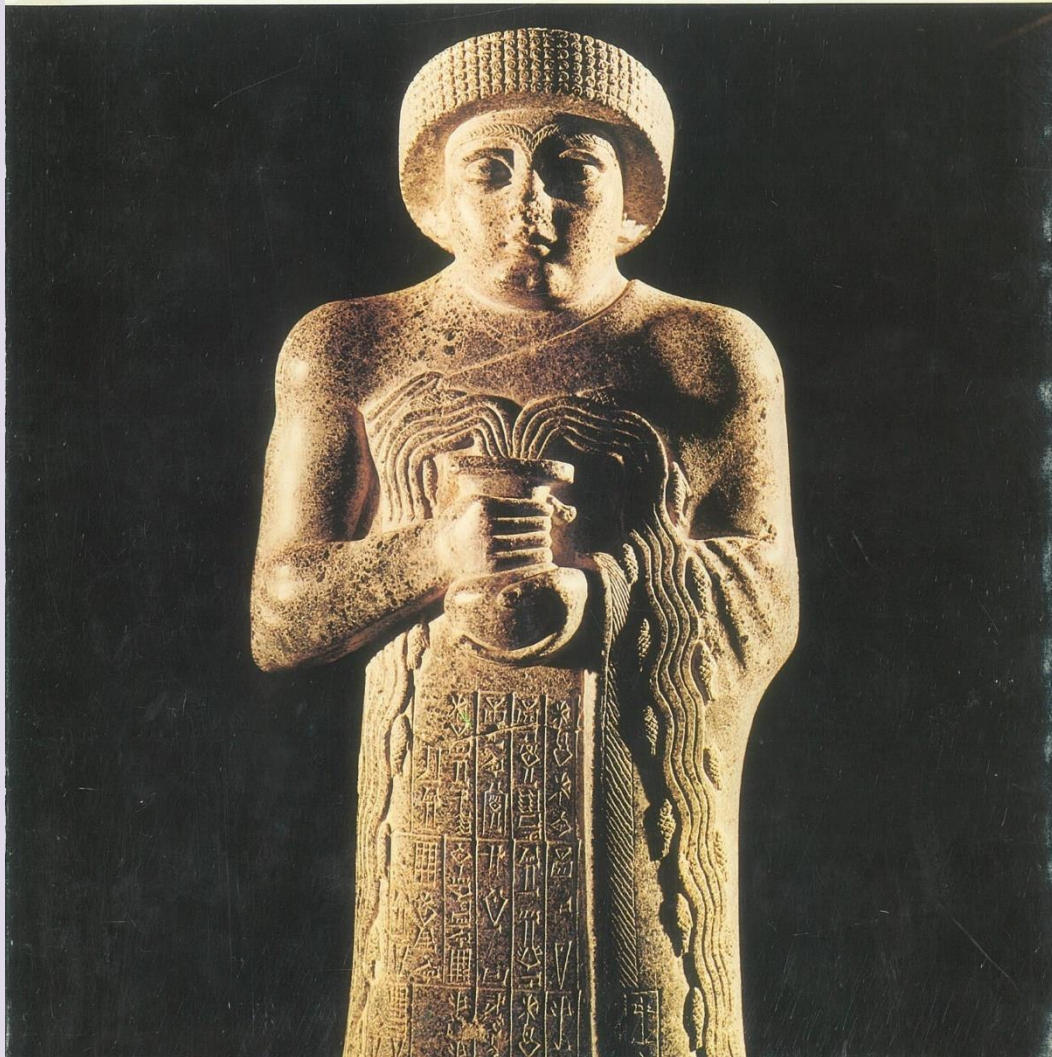
– néhány mozaik –

?

*Naht csillagász
thébai (ma: Luxor) sírja
(Kr. e. 15. sz.)*

*Amúlt
születése*

AZ ELSŐ BIRODALMAK

Bookline: 5 pld
940–2000 Ft

1. MEZOPOTÁMA

?

a) sumerek

↳ biblikus jelentőség – ?

- Tell al-Muquayyar → Leonard Woolley (1920') → Ur
- 4–3. ée
- öntözéses földművelés

ÁLLAM: egy területen élő lakosságot összefogó szervezet

- politeizmus (városállamonként saját isten)
- kultúra: kerék, csillagászat (← áradás), jóslás, 60-as számrendszer
ékírás (szókép → szótag)

↳ ?

b) Óbabiloni Birod. (Kr. e. 2000–1500)

└ Kr. e. 18. sz.

Hammurápi törvényei (Kr. e. 18. sz.)

H. Samas, az igazság (és a nap) istene előtt áll

?

c) asszírok

- állandó hadsereg, Közel-Kelet meghódítása
 - └ munkaerő: deportált népek
- 722 – Izrael elf. (főv.: Szamária)
- kegyetlen elrettentés

?

*Dombormű Assur-bán-apli (668–627)
nínivei palotájában British Museum (London)*

d) Újbabiloni Bir. (625, Babilon elf. – 538)

- asszírok legyőzése
- kegyetlenség, deportálás
- II. Nabu-kudurri-uszur / Nabukodonozor (604–562)
587 (Jeruzsálem elf.) – 538 (II. Kürosz perzsa király rendelete):
zsidók babiloni fogsága

- Babilon: Istár-kapu, Bábel tornya, Szemirámisz függőkertje
- bukás: Bél-sár-uszur / Baltazár – ?
„Mene, tekel, ufarszin” (Dániel próféta) – perzsák ...

Rembrandt: Baltazár lakomája (1635, *National Gallery, London*)

2. EGYIPTOM

- festészet:
legjellem-
zőbb
nézetek elve

*Kert Nebamon
sírjának
falfestményén |
British
Museum,
London*

(Kr. e. 14. sz.)

- Egy. = „a Nílus ajándéka” – ?
 ← *Hérodotosz, a történetírás atyja*
- hieroglifák megfejtése – ?
 rosette-i kő, *Jean-François Champollion*
- **fáraó** *Ré leszármazottja, isten*
 múmia *a † után a lélek megmaradásához*
piramis *a test fennmaradása is szükséges*
- hitvilág
 - politeizmus
 - állatkultusz + antropomorf istenek
 - helyi + állami + népi istenek
 - istenek – szerepkör
- újkori komolyzene – ?
 Aida, Varázsfuvola,
Händel: Izrael Egyiptomban

- Amarna-reform – ?

Nofertiti (*Neues Museum, Berlin*)

Tutanhamon trónusának háttámlája
(*Egyiptomi Múzeum, Kairó*)

Ehnaton, Nofertiti és gyermekeik (*Neues Museum, Berlin*)

?

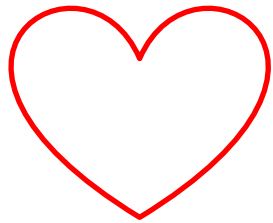

Egymást fogó kezek (*Neues Museum, Berlin*)

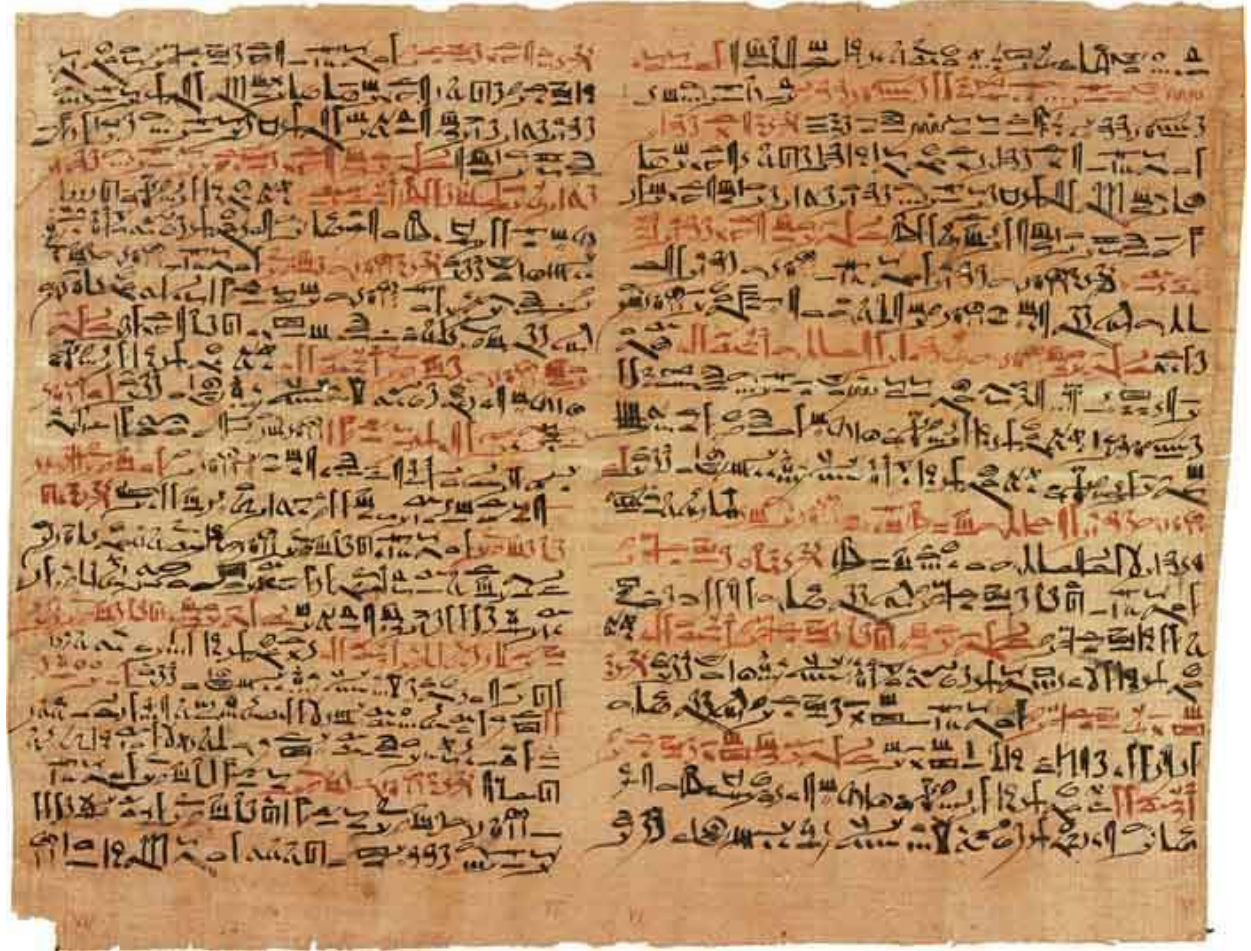

- egyiptomi kultúra: 10-es számrendszer

365 napos napév

Ebers-papirusz (*Lipcsei Egyetem könyvtára*)
papirusz

- cigányok – ?
(*populus pharaonis*)

3. FÖNÍCIA

- Földközi-t. és a Libanoni-hg. között,
ma: Libanon, Szíria
└ külön királyságok
- 12–8. sz.: gazdag kereskedővárosok
„a tenger fuvarosai”
- kulturális hagyatékuk,
(1) festett kelme – ?

tüskés bíborcsiga

bíbortetű

(2) betűírásos ABC

- 1100 körül,
Büblosz
- 22 msh-jel
 - héber írás
 - arab
 - [+ mgh]
 - görög

– sorvezetés iránya – ?

*Kilamuva-sztélé
(Berlin, Pergamon Múzeum)*

βίβλος = papiruszháncs (hímnemű)

βιβλίον (kicsinyítő képzős alak) = könyv (semlegesnemű)

4. LÜDIA

- 7–6. sz.: Anatólia Ny-i része

főv.: Szardeisz

𐤠 = Krózus” – ?

- Kr. e. 6. sz.: Kroiszosz lüd király

első pénzérmék elektronból

𐤠 ?

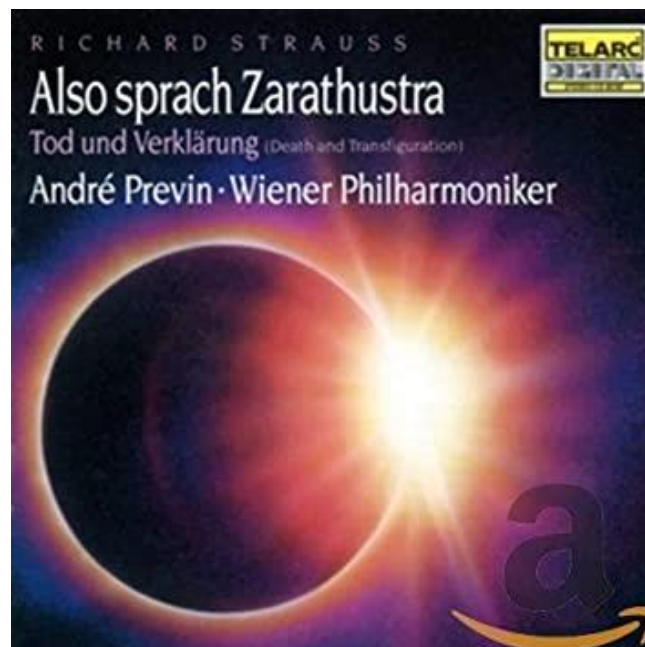
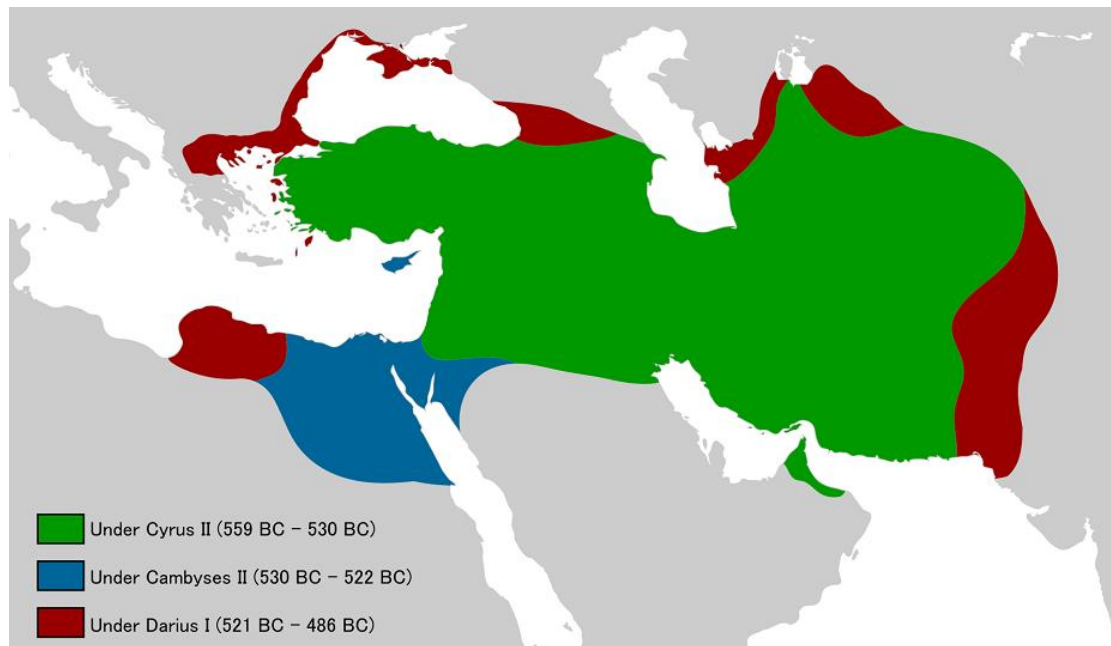
- a pénz funkciói – ?

- csereeszköz
- értékmérő eszköz
- alkalmas vagyon felhalmozására is

- „Ha átléped a Hülasz folyót, nagy birodalmat fogsz megdönteni” – ?
a delphoi püthia (– ?) válasza a perzsákat megtámadni készülő K.-nak
II. Kürosz > Kroiszosz (Kr. e. 547: Szardeisz elf.) (Hérodotosz)

5. ÓPERZSA BIR.

- Kr. e. 6. sz. – Kr. e. 333
L ?
- mai Irán → terjeszkedés:
 - *II. Kürosz*: Újbab. Bir. megdöntése – ?
538 – ?
 - *I. Dareiosz*,
I. Xerxész: görög-perzsa háborúk (5. sz. első fele)
- vallási dualizmus – ?
Ahuramazda ↔ Ahriman
Zarathustra – ?

(6. PALESZ-TINA)

